

Onderwerp: **Sluiten Regio Deal Foodvalley.**

Aan de raad,

Gevraagde beslissing:

1. Kennis te nemen van het sluiten van de Regio Deal Foodvalley;
2. Geen wensen of bedenkingen kenbaar te maken aan het Algemeen Bestuur van de Regio Foodvalley ten aanzien van de aangeboden Regio Deal;
3. Voor de uitvoering van de Regio Deal Foodvalley in het jaar 2019 € 150.000 beschikbaar te stellen en dit bedrag ten laste te brengen van de incidentele begrotingsruimte 2019.

1. Inleiding

Waarom naar de raad?

Het Algemeen Bestuur van de Regio Foodvalley staat aan de vooravond om de Regio Deal Foodvalley te ondertekenen. Gelet op de grote betekenis van de Regio Deal voor onze regio worden alle acht gemeenteraden van de Regio Foodvalley in de gelegenheid gesteld om vóór deze ondertekening hun zienswijzen kenbaar te maken aan het Algemeen Bestuur.

Samenvatting

De raad wordt voorgesteld om met instemming te reageren op het sluiten van de Regio Deal Foodvalley tussen de Regio Foodvalley, de provincies Utrecht en Gelderland, de Universiteiten van Utrecht en Wageningen, LTO Gelderse Vallei en VNO-NCW Midden en het Rijk. Met het sluiten van de Regio Deal Foodvalley, waarmee een totaalbedrag is gemoeid van € 70 miljoen, wordt de transitie naar duurzaam en gezond voedselsysteem in de Regio FoodValley versneld, waardoor een grote impuls wordt gegeven aan de werkgelegenheid, leefbaarheid en brede welvaart in de Regio Foodvalley en een bijdrage kan worden geleverd aan het oplossen van het wereldwijde voedselvraagstuk.

Van de Regio Foodvalley wordt een cofinanciering gevraagd van € 10 miljoen. De raad wordt voorgesteld om € 1 miljoen aan te merken als bijdrage aan de inbreng van de Regio Foodvalley aan de Regio Deal Foodvalley.

Inleiding

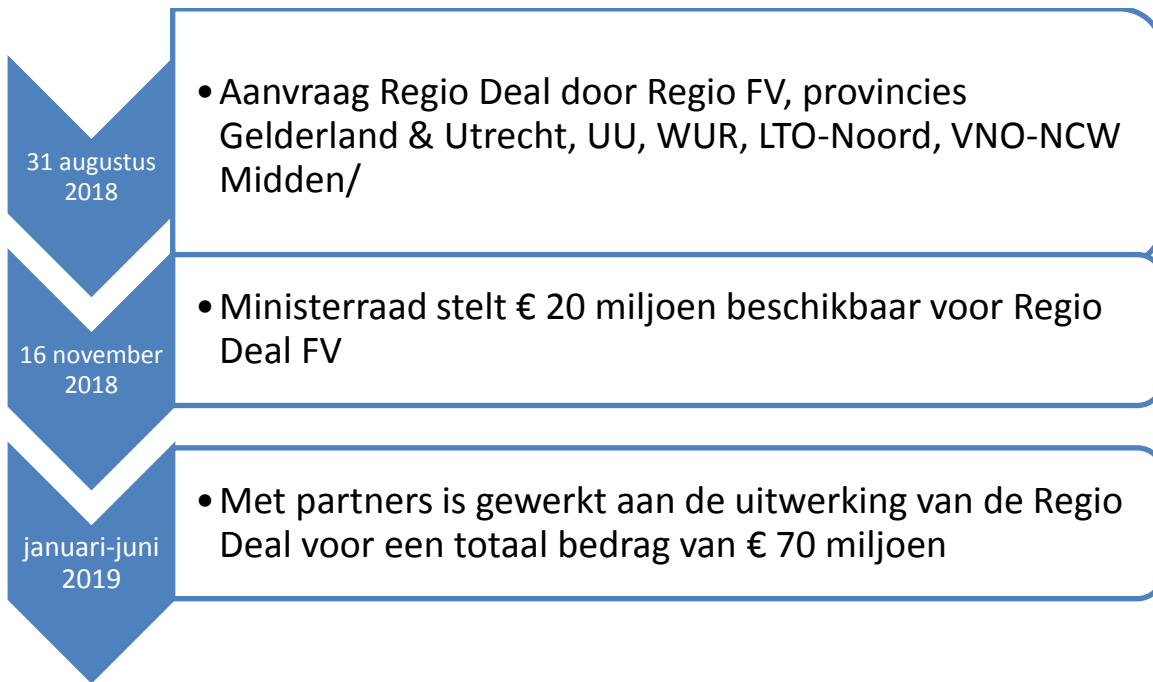
Hieronder wordt ingegaan op de voorgeschiedenis, kern, ambities en doelen van de Regio Deal Foodvalley, het bestuursinstrument Regio Deal, de participatie m.b.t. de Regio Deal en de financiële bijdragen van partijen die de Regio Deal Foodvalley willen sluiten.

Voorgeschiedenis

Op 31 augustus 2018 hebben de Regio Foodvalley en de provincies Gelderland en Utrecht, de universiteiten van Utrecht (UU) en Wageningen (WUR), LTO-Noord en VNO-NCW Midden een aanvraag voor een Regio Deal Foodvalley ingediend bij het Rijk. Uw raad is daarover geïnformeerd per brief van het Algemeen Bestuur van de Regio Foodvalley van 31 augustus 2018. Daarin is ook aangegeven, dat voor de regio Foodvalley wordt uitgegaan van een eigen inbreng van € 10 miljoen.

Op 16 november 2018 nam de ministerraad het besluit om de Regio Deal Foodvalley in beginsel te honoreren met een bedrag van € 20 miljoen. Uw raad is daarover geïnformeerd per brief van Algemeen Bestuur van de Regio Foodvalley van 17 januari 2019.

Vanaf het moment van honorering door het Rijk hebben alle betrokken partners gewerkt aan de feitelijke realisatie van de Regio Deal. Dit heeft geleid tot de Regio Deal Foodvalley (85% versie) met een totale omvang van ruim € 70 miljoen.

Kern van de Regio Deal

De partijen hebben als ambitie om de transitie naar een duurzaam en gezond voedselsysteem te versnellen. En daarbij een (inter-)nationaal leidende rol te spelen in het verbinden van excellent onderzoek en concrete toepassing in de praktijksituatie op het terrein van duurzame en circulaire landbouw, voeding en gezondheid. Met deze ambitie willen partijen gelijktijdig de brede welvaart in de regio stimuleren. De Regio Deal is in deze context een impuls om deze ambitie verder vorm en inhoud te geven. Deze ambitie vertaalt de Regio Deal naar drie programmalijnen of sporen: versnelde transitie naar duurzame landbouw, gezonde voeding en versterking van het kenniscluster.

Juist omdat de acht gemeenten gezamenlijk de rol van overheid vervullen, maakt dat er sprake is van meer dan de som der delen en kunnen icoonprojecten worden gerealiseerd die uitstijgen boven de andere ontwikkelingen in Foodvalley. Denk daarbij aan het Poultry Expertise Center in Barneveld, World Food Center in Ede, Agrofood Productiecluster in Nijkerk en ICT Campus in Veenendaal. Iedere Foodvalley-gemeente handelt daarbij vanuit zijn eigen specifieke kwaliteiten. Maar Foodvalley is ook actief op het gebied van kringlooplandbouw, verwaarden van reststromen, gezonde voeding, eiwittransitie, gezonde voedselomgeving, voedseleducatie en korte ketens etc. Foodvalley heeft de kennis in huis om baanbrekende innovaties op het gebied van voedsel voor elkaar te krijgen.

Doel en resultaten van de Regio Deal: drie sporen

Partijen willen in 2022 onder andere de volgende doelen bereikt hebben:

1. Versnelde transitie van de primaire sector

- Nieuwe, haalbare en betaalbare maatregelen voor emissiereductie op het gebied van fijnstof en ammoniak breed in de regio zijn ontwikkeld en worden in de regio en daarbuiten toegepast.
- In de regio Foodvalley worden circulaire kringlopen verder gesloten, waarbij dierlijke en plantaardige afval- en reststromen beter aan elkaar zijn verbonden, de biodiversiteit is verbeterd, de bodemkwaliteit is toegenomen en er is geëxperimenteerd met de inzet van andere gewassen.
- Nieuwe duurzame verdienmodellen, die de transitie aantrekkelijk maken voor de agrariërs, zijn ontwikkeld.
- Het maatschappelijk draagvlak voor de primaire sector in het gebied is verder versterkt, doordat er een sterkere verbinding tussen boeren en inwoners in het gebied is gerealiseerd.

2. Gezonde voeding; van prille start tot oude dag

- Inwoners van de regio (van prille start tot oude dag) zijn gezonder en duurzamer gaan eten (op school, thuis, op het werk, in de zorg), de kennis hierover neemt toe en wordt ook bij diverse groepen in de zorg toegepast.
- Inwoners worden gestimuleerd in het maken van de juiste (voedsel)keuzes door het versterken van de omgeving met een gezond en duurzaam voedsel aanbod.

- Voeding krijgt een goede plek in de gezondheidszorg, zodat mensen de regie (terug)krijgen om met voeding en leefstijl hun gezondheid te behouden of te bevorderen.

3. Versterking kenniscluster Foodvalley (Wageningen/Ede en Utrecht)

- Het kennis- en innovatie ecosysteem in de regio Foodvalley, de strategische samenwerking tussen de kennisinstellingen en bedrijven in Utrecht en Gelderland is versterkt.
- Marktintroductie van baanbrekende innovaties rond de maatschappelijke uitdagingen op het gebied van landbouw, voeding en gezondheid is versneld.
- De toegang voor kennisinstellingen en bedrijven (MKB, corporates, start-ups en scale-ups) tot gedeelde onderzoeks- en proeffaciliteiten, en strategische investeringen hierin zijn verbeterd.
- De World Food Center (WFC) Experience, voor dialoog, educatie en beleving en internationale etalage voor het Nederlandse voedselbeleid van de toekomst, wordt gerealiseerd (in Ede).

Partijen zetten zich per spoor in om de beoogde resultaten van de Regio Deal te realiseren. De Regio Deal is gebaseerd op een integrale aanpak, waarbij elk spoor inhoudelijk in de andere sporen grijpt, en waarbij alle sporen in gezamenlijkheid en gelijkwaardigheid bijdragen aan de ambitie. Een nadere beschrijving van de projecten treft u aan als bijlage (bijlage 2: Projectenboek). Het projectenboek wordt ook als bijlage opgenomen bij de Regio Deal.

Instrument Regio Deal

De Regio Deal is een nieuw bestuursinstrument van het Rijk. Het Rijk wil met het sluiten van Regio Deals uitvoering geven aan zijn ambitie om de gebiedsgerichte aanpak van regionale maatschappelijke opgaven te versterken. Daarbij gaat het nadrukkelijk om partnerschap tussen regio en Rijk, om de kracht van de regio's te versterken voor een bredere welvaart. Het regeerakkoord noemt de Regio Foodvalley expliciet als voorbeeldregio voor een gezonde woonomgeving voor mens en dier. Het Rijk wil samen met de regio aan de slag om het succes van de regio verder uit te bouwen. Met de Regio Deal wordt Foodvalley nog meer het internationale centrum van voedselinnovatie en kennis. De Regio Deal gaat om meer dan de inzet van financiële middelen.

Het gaat ook om structurele inzet van betrokken partijen, nieuwe samenwerkingsvormen en niet financiële ondersteuning om de gestelde doelen te bereiken. De Regio Deal Food Valley wordt gesloten tussen Regio Foodvalley, de provincies Gelderland en Utrecht, Wageningen UR, Universiteit Utrecht, LTO Gelderse Vallei en VNO-NCW Midden en Rijk.

Participatie

De acht Foodvalley-gemeenten hebben een uitgebreid voorbereidingstraject doorlopen met alle bij het sluiten van de Regio Deal betrokken partijen. In het bijgevoegde projectenboek kunt u zien met welke partijen ondermeer gesproken is. In dat kader is ondermeer op 18 april een drukbezocht werkconferentie voor bedrijven en kennisinstellingen georganiseerd in Cinemec. Er is geen afzonderlijk participatietraject met inwoners doorlopen.

Financiële paragraaf

Het totale bedrag van de Regio Deal Foodvalley komt uit op € 70 miljoen. Hiervan staat de Regio Foodvalley voor € 10 miljoen cofinanciering 'aan de lat'. Van dit laatste bedrag is naar verwachting € 6 miljoen van de gemeente Ede t.b.v. het World Food Center inzetbaar als cofinanciering. Voor de resterende € 4 miljoen is bij de acht regiogemeenten nagegaan welke cofinanciering mogelijk is. Daarbij is maximaal ingezet op reeds bij de gemeenten voorziene middelen voor activiteiten, die passen bij drie sporen. Voor het verkrijgen van de Rijksbijdrage is het een vereiste, dat het hier nieuwe, additionele activiteiten betreft.

Samenvattend levert dit het volgende beeld op qua dekking:

Toezegging/reservering (augustus/november 2018)	
Rijk	€ 20
Provincie Gelderland	€ 33
Provincie Utrecht	€ 10
Regio Foodvalley	€ 10
	€ 73

Verdeling af te sluiten Regio Deal (juli 2019)	
Spoor 1 (transitie landbouw)	€ 15
Spoor 2 (gezonde voeding)	€ 15
Spoor 3a (kenniscluster)	€ 15
Spoort 3b (WFC)	€ 28
	€ 73

Bovenstaand financieel overzicht geeft een beeld van een mogelijke verdeling van de middelen. Wat betreft de sporen 1, 2 en 3a zijn alle partijen akkoord met een bottom-line verdeling van 15-15-15 miljoen. Spoor 3b staat apart, omdat het de ontwikkeling betreft van het World Food Center (WFC), waarin onder andere Ede en provincie Gelderland aan bijdragen.

In het overzicht is nog geen rekening gehouden met de algemene uitvoeringskosten, zoals centrale regie en communicatie. Momenteel wordt in kaart gebracht om welke activiteiten het gaat en wat de benodigde middelen moeten zijn. Verder speelt nog de kwestie van het verrekenen van BTW (Rijksbijdrage is inclusief BTW, overige bijdragen zijn excl. BTW). Beide aspecten zullen binnen het aangegeven financiële kader moeten worden opgelost: budgetten zijn in die zin taakstellend.

In het aandeel van de Regio Foodvalley is voor onze gemeente een bijdrage van € 1 miljoen voorzien.

2. Door de raad gestelde kaders

In de door uw raad vastgestelde Strategische Visie (september 2016) zijn “Centrale keuzes” vastgesteld. Voor de Regio Deal Foodvalley zijn daaruit de onderstaande kernpunten het meest relevant:

- Een sterke partner te zijn in de Regio Foodvalley
- Ons economisch te profileren met de agro-food en logistieke waardeketens en bijzondere aandacht te hebben voor groeisectoren zoals ICT
- Ruimte te bieden aan duurzame groei van de primaire agrarische sector in combinatie met passende nieuwe functies
- De circulaire economie en bio-based kringlopen leidende principes te laten zijn bij nieuwe ontwikkelingen

3. Effect

Regio Foodvalley wil als wereldleider in kennis en innovatie over AgroFood een zo groot mogelijke bijdrage leveren aan gezond en duurzaam voedsel voor iedereen. Transitie van (bestaande) voedselsystemen is de centrale kern van de Regio Deal, met de kernwoorden Gezond, Circulair en in Verbinding.

Met de Regio Deal wordt Foodvalley nog meer het internationale centrum van voedselinnovatie en kennis.

4. Argumenten

Door het sluiten van de Regio Deal kunnen de gemeenteraden meer doen voor hun inwoners en voor de in hun gemeenten gevestigde bedrijven en organisaties. Denk daarbij aan extra werkgelegenheid, investeringen in het ondernemersklimaat en een gezondere leefomgeving. De versterking van de brede welvaart is van betekenis voor alle inwoners van de regio. De Regio Deal vormt daarvoor een grote impuls. Daarnaast is het de bedoeling om de aanwezig kennis in het gebied sterker te verbinden met MKB in de regio. Daardoor ontstaan kansen voor bedrijven.

Samengevat: de Regio Deal heeft meerwaarde voor de Foodvalley-gemeenten, voor zowel economie, ecologie als samenleving.

5. Kanttekeningen en/of alternatieve scenario's

- Op dit moment ligt een Regio Deal tekst voor van 90%, zie bijlage. Alle partijen zijn akkoord met deze versie, met de wetenschap dat op details nog wijzigingen aangebracht kunnen worden. De reden hiervan is dat het document nu ter beschikking moet zijn voor interne besluitvormingsprocessen binnen de partijen, om de geplande ondertekening derde week juli 2019 te kunnen halen.
- Bij de Regio Deals maakt het ministerie van LNV gebruik van het instrument decentralisatie uitkering, waarbij middelen uit de zogeheten Regio Enveloppe via Provincie- of Gemeentefonds worden overgemaakt naar de betreffende medeoverheid. Op 15 mei jl. constateerde de Algemene Rekenkamer, dat dit niet kan. In de woorden van de Rekenkamer “De hoofdreden hiervoor is dat er diverse decentralisatie uitkeringen bestaan die op gespannen voet staan met de beleids- en bestedingsvrijheid die een dergelijke uitkering kenmerkt (...) In deze regiodeals worden vooraf zodanig concrete afspraken gemaakt tussen het Rijk en regionale partners over de aanwending van de door het Rijk verstrekte middelen, dat in de praktijk de beleids- en bestedingsvrijheid beperkt is.” [Algemene Rekenkamer, Resultaten verantwoordingsonderzoek 2018, Den Haag, 15 mei 2019] Op dit moment bezint het Rijk/ministerie van LNV zich op de betekenis van deze uitspraak van de Rekenkamer. Het effect hiervan is moeilijk in te schatten.
- Een ander issue dat speelt is de verrekening van de BTW (Rijksbijdrage is inclusief BTW, overige bijdragen zijn excl. BTW). Het effect hiervan op de begroting wordt momenteel onderzocht.

6. Uitvoering

Planning:

Indien de raad instemt met dit voorstel vinden de volgende stappen plaats:

- Het college informeert het Algemeen Bestuur van de Regio FoodValley over het genomen raadsbesluit (evenals alle andere colleges van de Regio Foodvalley-gemeenten)
- Het Algemeen Bestuur beslist definitief tot ondertekening van het Regio Deal en machtigt zijn voorzitter om te tekenen (evenals de eerdere genoemde partijen)

De wens van alle partijen is om de Regio Deal Foodvalley voor de zomer (eind juli) te ondertekenen. Dit leidt tot de volgende planning:

Week 20-29	besluitvormingsproces bij alle partijen (einddatum 18 juli)
10 juli	besluitvorming PS (week 28)
Week 30	ondertekening Regio Deal Foodvalley
1 september	beoogde start uitvoering Regio Deal Foodvalley

Communicatie:

Dit besluit wordt bekend gemaakt op de gemeentepagina en overheid.nl.

Na de start van de Regio Deal Foodvalley zullen leden van PS regelmatig geïnformeerd worden over de voortgang van het proces en de projecten. Hiertoe wordt een communicatieplan opgesteld door Rijk en Regio. Verder verschijnt jaarlijks een verplichte voortgangsrapportage van de Stuurgroep aan het Rijk. Deze zal ook aan alle betrokken partijen ter beschikking worden gesteld.

Evaluatie:

Over de ontwikkelingen en voortgang van de Regio Deal Foodvalley wordt de raad jaarlijks in juni bij de behandeling van de jaarstukken van de gemeente en de Regio FoodValley geïnformeerd, maar eerder als daar aanleiding voor is.

In 2025 wordt een eindevaluatie uitgevoerd aan de hand van de indicatoren en streefwaarden die gekoppeld zijn aan de beoogde resultaten. Tussenevaluaties maken onderdeel uit van de monitoring waarbij zo nodig kan worden besloten projecten op te schalen of te stoppen.

7. Financiële gevolgen

In het aandeel van de Regio Foodvalley is voor onze gemeente een bijdrage van € 1 miljoen voorzien. De financiële bijdrage van de gemeente Barneveld aan de Regio Deal is opgenomen in de ontwerp-Kadernota 2020-2023 die ter vergadering d.d. 19 juni 2019 aan u zal worden voorgelegd. In de opgenomen bedragen in de ontwerp-Kadernota 2020-2023 is ook extra ambtelijke capaciteit opgenomen voor de komende drie jaar. Om in 2019 uitvoering te kunnen geven aan de Regio Deal Foodvalley wordt voorgesteld om € 150.000 beschikbaar te stellen. Met hetzelfde bedrag zullen wij de incidentele begrotingsruimte 2019 verlagen.

8. Risico's

Van de Regio Foodvalley wordt een cofinanciering gevraagd van € 10 miljoen. De raad wordt voorgesteld om het bijbehorende budget van € 1 miljoen aan te merken als (financiële) bijdrage aan de inbreng van de Regio Foodvalley aan de Regio Deal Foodvalley. In totaal is vanuit gemeentelijke bijdragen, gebaseerd op beschikbare dan wel voorziene reserveringen in het kader van de P&C-cyclus, een bedrag van € 9.875.000 voorhanden.

Er resteert dus nog een tekort van € 125.000 ten opzichte van de € 10 miljoen waarvoor Regio Foodvalley zich bij de aanvraag 'aan de lat' heeft gesteld. Het programma van de Regio Deal zal zich de komende jaren dynamisch ontwikkelen. De verwachting is dat gedurende de looptijd de benodigde middelen alsnog beschikbaar zullen komen op basis van concrete proposities.

Burgemeester en wethouders van Barneveld,
de secretaris, de burgemeester,
H.F.B. van Steden dr. J.W.A. van Dijk

Bijlagen:

De hieronder genoemde bijlagen bij dit raadsvoorstel maken geen onderdeel uit van de besluitvorming. De bijlagen betreffen ontwerp-documenten die definitief worden als alle betrokken partijen deze documenten hebben ondertekend.

1. Tekst ontwerp Regio Deal Foodvalley, versie 17 juni 2019 ("90%-versie")
2. Projectenboek Regio Deal Foodvalley, versie 17 juni 2019
3. Infographic